

Ministry of European Integration
REPUBLIC OF SERBIA

#EY
ЗА ТЕБЕ

EU
PRO+

KVARTALNI IZVEŠTAJ O STATUSU REALIZACIJE

januar - mart
2023. godine

Implementing partner
in 99 cities and municipalities in Serbia

Opšti cilj:	Doprineti društveno-ekonomskom razvoju, prosperitetu i socijalnoj koheziji društva u Srbiji
Svrha:	Smanjiti društveno-ekonomske razlike u dva regiona u Srbiji
Budžet:	40 miliona EUR
Donator:	Evropska unija
Datum početka:	1. januar 2021. godine
Datum završetka:	30. jun 2024. godine
Područje programa:	Region Šumadije i Zapadne Srbije i Region Južne i Istočne Srbije
Implementacioni partner:	Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS)
Datum izveštaja:	20. april 2023. godine
Period obuhvaćen izveštajem:	1. januar – 31. mart 2023. godine
Izveštaj pripremio:	UNOPS

Skraćenice

OPP	Organizacija za podršku poslovanju
CLLD (eng.)	Lokalni razvoj koji vodi zajednica
PDP	Poziv za dostavljanje predloga projekata
OCD	Organizacija civilnog društva
DEU	Delegacija Evropske unije
EU	Evropska unija
APRR	Akcioni plan za rodnu ravnopravnost
GAU (eng.)	Jedinica za administriranje bespovratnih sredstava
DU	Dobro upravljanje
GMT (eng.)	Tim za upravljanje bespovratnim sredstvima
GSA (eng.)	Ugovor o dodeli bespovratnih sredstava
HOC (eng.)	Šef Odeljenja za saradnju Delegacije EU
ITI	Integralne teritorijalne investicije
ISTD (eng.)	Integralni održivi teritorijalni razvoj
LAG	Lokalna akciona grupa
LSU	Lokalna samouprava
MRZBSP	Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja
MDULS	Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave
MP	Ministarstvo privrede
MoR	Memorandum o razumevanju
MEI	Ministarstvo za evropske integracije
UOP	Upravni odbor Programa
RRA	Regionalna razvojna agencija
SKGO	Stalna konferencija gradova i opština
MSP	Mala i srednja preduzeća
SUD (eng.)	Održivi urbani razvoj
URBACT	Program mreže za urbani razvoj

SADRŽAJ

Skraćenice	2
1. REZIME	3
2. KVARTALNI IZVEŠTAJ O STATUSU REALIZACIJE	5
2.1 Pregled napretka u realizaciji projekata	5
2.1.1 Kontekst javnih politika i programa	5
2.1.2 Napredak u ostvarivanju ciljeva	7
2.1.3 Rezultati i aktivnosti	8
2.2 Upravljanje	13
2.2.1 Rukovođenje	13
2.2.2 Koordinacija	13
2.2.3 Ljudski resursi	13
2.2.4 Nabavke i bespovratna sredstva	13
2.2.5. Finansije	14
3. RIZICI I OTVORENA PITANJA	14
4. KVALITET	15
5. ODRŽIVOST	16
6. MEĐUSEKTORSKE TEME: Dobro upravljanje, rodna ravnopravnost, socijalna inkluzija, zaštita životne sredine i klimatske promene i digitalizacija	17
7. KOMUNIKACIJE I VIDLJIVOST	18
8. STEČENE POUKE	19
9. SLEDEĆI IZVEŠTAJNI PERIOD	20
MLO – napredak u odnosu na pokazatelje	21
ANEKSI	25

1. REZIME

Tokom prvog tromesečja 2023. godine, **Program Evropske unije za lokalni razvoj – Program EU PRO Plus** ostvario je dalji napredak u pravcu društveno-ekonomskog razvoja dva ciljna regiona. Program trenutno pruža podršku za 185 projekata koji se realizuju kroz modalitet dodele bespovratnih sredstava, dok je 39 projekata zatvoreno. Izvršenje budžeta prati dinamiku realizacije sa ukupnim dosadašnjim izvršenjem u iznosu od 12,68 miliona evra.

Završena je identifikacija razvojnih potreba koje će se koristiti za definisanje **strateškog okvira za implementaciju za dvanaest ciljnih teritorija** sa 31 lokalnom samoupravom, koje razvijaju teritorijalne strategije. Ovim aktivnostima se postavlja osnova za usklađivanje razvojnih potreba i tematskih oblasti u strategiji sa Prioritetnim ciljevima Kohezivne politike EU za period 2021-2027. godine, čime se omogućava teritorijama da aktiviraju svoj potencijal, ponovo afirmišu svoj identitet i postanu konkurentnije, kroz objedinjavanje različitih izvora finansiranja za sprovođenje razvojnih politika, prvenstveno iz EU, ali i drugih izvora..

Na nacionalnom nivou, Republičkom sekretarijatu za javne politike predstavljen je pristup integralnom i održivom teritorijalnom razvoju (ISTD) usklađen sa instrumentima teritorijalnog razvoja EU i pristup razvoju zasnovan na mestu. Program je takođe proširio delokrug svog rada na terenu, te su predstavnici 85 od 99 LSU (ili 85,9%) imali koristi od aktivnosti izgradnje kapaciteta, zajedno sa 23 predstavnika nacionalnih institucija.

Tokom tromesečja su ostvareni prvi konkretni rezultati koji doprinose **unapređenom ekonomskom razvoju**. Kroz 16 projekata koje su realizovale organizacije za podršku poslovanju (OPP) podršku je dobilo 469 preduzeća kako bi unapredili svoju konkurentnost u različitim sektorima, od čega je 142 preduzeća učestvovalo u 15 obuka organizovanih tokom ovog tromesečja na teme vezane za izradu digitalnog sadržaja, izvore finansiranja, upravljanje podacima, ozelenjavanje i uvođenje cirkularne ekonomije. Tokom tromesečja devet OPP je završilo svoje aktivnosti, dok je još šest u završnoj fazi realizacije. Kao rezultat direktne podrške mikro i malim preduzećima (MMP) otvorena su 22 radna mesta (od kojih su na 15 zaposlene žene), što je označilo početak ostvarivanja očekivanih rezultata, odnosno otvaranju preko 250 novih radnih mesta u 116 korisničkih preduzeća.

Takođe, Program je završio evaluaciju predloga projekata pristiglih na Javni poziv za projekte poslovne infrastrukture koji treba da stvore uslove za ulaganja vredna najmanje 25 miliona EUR u industriju i turizam, kao i da pomognu u pripremi liste prioritetnih projekata putem izrade tehničke dokumentacije čime se stvaraju uslovi za buduća ulaganja. Od 58 predloga projekata pristiglih na javni poziv, 38 lokalnih samouprava je pozvano da dostave kompletne predloge projekata čija je evaluacija izvršena tokom tromesečja.

Kao doprinos **unapređenju socijalne infrastrukture i socijalne kohezije**, postavljeni su osnovi za poboljšanje položaja preko 2.000 najugroženijih građana kroz unapređenje do 25 različitih socijalnih usluga, pri čemu je 20 projekata u toku. Vidljivi su prvi rezultati, sa preko 100 marginalizovanih građana čiji se pristup različitim uslugama socijalne zaštite poboljšava kroz uspostavljanje četiri nove i unapređenje tri postojeće usluge socijalne zaštite, uključujući usluge personalne asistencije i dnevnog boravka za decu sa smetnjama u razvoju, kao i pomoć u kući za starije osobe i osobe sa invaliditetom (OSI), u Kraljevu, Loznicu, Žitorađi, Novom Pazaru, Tutinu i Kragujevcu.

Podrška Programa razvoju lokalne infrastrukture već je doprinela poboljšanju života za preko 25.000 građana kroz završetak građevinskih radova u Babušnici, Doljevcu, Lapovu, Varvarinu, Trsteniku, Čićevcu i Prijepolju. Iako su ovi projekti bili usmereni na obrazovnu, kulturnu, zdravstvenu i sportsku infrastrukturu, njihovi efekti prevazilaze jednostavno unapređenje infrastrukture. Na primer, pored poboljšane infrastrukture u osnovnoj školi u Doljevcu i vrtiću u Babušnici koje koristi 325 učenika i 55 zaposlenih, Babušnica je opremila senzornu sobu za decu sa smetnjama u razvoju, dok je Doljevac formirao tim za

praćenje i registrovanje ušteda energije proisteklih iz infrastrukturne intervencije. Pružena je podrška za još pet projekata lokalne infrastrukture u Leskovcu, Ražnju, Svilajncu, Boljevcu i Bujanovcu, čime je stvorena osnova za bolje funkcionisanje obrazovnih, sportskih, kulturnih i zdravstvenih objekata i zaštitu životne sredine za preko 58.000 građana.

Održivost rezultata Programa je obezbeđena kroz različite elemente ugrađene u intervencije tokom tromesečja. Kad je u pitanju izrada teritorijalnih strategija, proces je osmišljen u skladu sa ciljevima Kohezione politike EU za period 2021-2027. godine, pri čemu fokus ostaje na održivoj ekonomskoj konkurentnosti kroz istraživanje i inovacije, digitalnoj tranziciji i ciljevima Evropskog zelenog dogovora. Isto tako, projekti lokalne infrastrukture koji su u toku uključuju elemente društvene, ekološke i ekonomske održivosti, koji će se pratiti tokom sprovođenja, dok će njihov uticaj biti vidljiv u godinama koje dolaze. Unapređenje infrastrukture i pratećih usluga obezbediće bolje uslove za rad i život lokalnog stanovništva, dok će unapređenje energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije imati pozitivan uticaj na životnu sredinu i ostvariti uštede kako bi se obezbedila ekonomska održivost.

Međusektorske teme koje obuhvataju dobro upravljanje, rodnu ravnopravnost, socijalnu inkluziju, zaštitu životne sredine i klimatske promene i digitalizaciju, uključene u strukturu svih intervencija Programa su delotvorne. Tokom izveštajnog perioda, Program je obezbedio jednake mogućnosti i zastupljenost žena u aktivnostima razvoja kapaciteta koje su se odnosile na izradu teritorijalnih strategija, pri čemu su 52% od 717 učesnika okruglih stolova i aktivnosti izgradnje kapaciteta bile žene. Osim toga, preduzetnice su činile više od polovine svih učesnika obuka i radionica o digitalizaciji i uvođenju inovacija i standardizaciji, organizovanih kroz projekte koje realizuju OPP. Konačno, kroz Program je obezbeđeno da pristup osobama sa invaliditetom bude uključen u šest infrastrukturnih projekata u Lapovu, Čičevcu, Trsteniku, Varvarinu, Prijepolju, Babušnici i Doljevcu.

Program je tokom tromesečja proaktivno **upravljao rizicima i bavio se otvorenim pitanjima**. Sa 185 projekata u realizaciji, najveći izazovi sa kojima se suočio odnose se na kapacitete korisnika Programa da uspešno sprovedu aktivnosti i evidentiraju rezultate, posebno uzimajući u obzir aktuelne ekonomske izazove. Obezbeđivanje sufinansiranja je rizik sa kojim se suočava većina korisnika Programa, počevši od MMP čije je poslovanje ozbiljno pogođeno nestabilnošću tržišta i stoga su manje zainteresovana da se obavežu na otvaranje novih radnih mesta i širenje poslovanja. Osim toga, neke od korisničkih LSU takođe se suočavaju sa izazovima u obezbeđivanju sufinansiranja, što uzrokuje kašnjenje u implementaciji projekata lokalne infrastrukture i projekata koji doprinose unapređenju socijalnih usluga.

Nadalje, s obzirom da se planira da najveća shema za dodelu bespovratnih sredstava Programa vredna 10 miliona evra bude sproveden u drugoj polovini godine, to ostavlja ograničen vremenski okvir za realizaciju, jer se jedan od rizika za Program odnosi na zrelost predloga koji mogu da pristignu na ovaj poziv.

Mada je napredak u realizaciji Programa ubrzan, zbog određenih ranije nastalih kašnjenja i složenosti aktivnosti Program je pokrenuo razgovore o produženju perioda implementacije sa donatorom i Ministarstvom za evropske integracije i nastaviće da radi na tome u drugom tromesečju 2023.

Tokom godine, komunikacija vezana za podršku **EU lokalnom razvoju kroz intervencije Programa bila je intenzivna i podrška je ostala vidljiva i prepoznatljiva** zahvaljujući snažnoj promociji tekućih aktivnosti putem tradicionalnih i digitalnih medija. Za promociju projekata lokalne infrastrukture izdato je devet saopštenja za javnost, a za dopisnike B92 organizovana je i jedna izjava za medije povodom početka projekta lokalne infrastrukture u Novoj Varoši. Kao rezultat, generisano je ukupno 640 medijskih izveštaja, od kojih je 193 (30%) bilo u nacionalnim medijima.

U ovom izveštaju daje se pregled napretka i učinka, najnovije informacije o pitanjima upravljanja i koordinacije, analiza pretpostavki i rizika, razmatranje pitanja kvaliteta i održivosti, uvid u ključne ostvarene rezultate za naredni izveštajni period i stečene pouke. U nekoliko aneksa predstavljene su detaljnije informacije o određenim konkretnim aktivnostima koje je Program sproveo.

2. KVARTALNI IZVEŠTAJ O STATUSU REALIZACIJE

2.1 Pregled napretka u realizaciji projekata

2.1.1 Kontekst javnih politika i programa

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture je objavilo javni poziv za javnu raspravu o [Predlogu Nacionalne arhitektonske strategije za period od 2023. do 2035. godine sa Akcionim planom za sprovođenje za period od 2023. do 2025. godine](#) koja će trajati do 17. marta 2023. godine. Strategija predstavlja dokument javne politike u oblasti arhitekture, koji se donosi sa ciljem da doprinese unapređenju arhitektonske prakse i profesije i poboljšanju kvaliteta prostornog i urbanističkog planiranja i arhitektonskog projektovanja, te stvaranju uslova za podsticanje održivih i integralnih pristupa u novoj izgradnji, obnovi i korišćenju izgrađenog fonda, graditeljskog i prirodnog nasleđa kao nosioca prostornog i kulturnog identiteta Republike Srbije, kao i podizanju svesti o značaju arhitekture i građene sredine za život građana.

Vlada Republike Srbije je u januaru [usvojila nacionalnu Strategiju za mlade za period od 2023. do 2030. godine](#), koja je jedan od najvažnijih dokumenata koji se bavi položajem mladih. Najznačajnije novine u Strategiji odnose se na prepoznavanje i standardizaciju lokalne omladinske politike i mehanizme, kako bi svi resori mogli da izdvajaju više sredstava za mlade i doprinesu boljoj međusektorskoj saradnji u oblasti podrške mladima.

Nacionalna služba za zapošljavanje objavila je trinaest [konkursa za aktivne mere](#) radi podrške zapošljavanju, među kojima je i [Javni poziv za samozapošljavanje](#) koji je otvoren do 10. aprila 2023. godine, a rezultati će biti dostupni do 10. maja 2023. godine.

Ministarstvo privrede pripremio je skup mera za podršku preduzetništvu. Međutim, javni pozivi za mala i srednja preduzeća još nisu objavljeni dok ih Vlada Srbije ne usvoji.

Početak februara 2023. godine, 30 od 41 odbornika Skupštine opštine Prijepolje zatražilo je smenu tadašnjeg predsednika opštine Prijepolje Vladimira Babića, nezadovoljni njegovim učinkom u proteklom periodu. Na sednici Skupštine opštine održanoj 13. februara, za njegovu smenu i imenovanje novog predsednika opštine Draga Popadića glasalo je 34 od 41 odbornika lokalnog parlamenta. I prethodni i sadašnji predsednik opštine su iz vladajuće Srpske napredne stranke (SNS).

Ministarstvo privrede je krajem februara 2023. godine objavilo Javni poziv za projekte poslovne infrastrukture koji se odnosi na dve mere: 1. Infrastrukturno opremanje zona poslovanja i 2. Unapređenje infrastrukture u cilju razvoja turizma i drugih privrednih delatnosti. Za ovaj javni poziv su izdvojena sredstva u iznosu od preko 790 miliona dinara, dok je rok za podnošenje predloga 7. marta 2023. godine. Poziv će biti komplementaran sa naporima Programa za podsticanje privrede u manje razvijenim regionima u Srbiji.

Javna rasprava o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji, koju je sprovelo Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, završena je 20. februara 2023. godine. Glavne izmene se odnose na unapređenje Centralne evidencije objedinjene procedure za izdavanje građevinske dozvole i nove elemente „zelene agende“ (unapređenje odredbi o energetske efikasnosti, uvođenje pojma „zelena gradnja“ uz izdavanje sertifikata, unapređenje elektromobilnosti, preciziranje odredbi vezanih za solarne parkove, registar braunfield lokacija, obavezno priključenje na postojeću infrastrukturu, bez naknade što direktno utiče na uštedu energije, upravljanje i skladištenje građevinskog otpada). Takođe, biće uspostavljena pozicija glavnog državnog urbaniste kako bi se unelo više reda u oblast prostornog i urbanističkog planiranja, a postoje i predlozi za unapređenje zaštite prirodnih i kulturnih dobara tako što bi Vlada donela prostorni plan područja posebne namene. Pored toga, tako bi se lokalne samouprave podsticale da preuzmu aktivniju ulogu u oblasti planiranja i uređenja donošenjem i

usvajanjem planske dokumentacije za minimum 70% teritorije građevinskog područja čime bi bila omogućena legalna gradnja a sprečena bespravna gradnja. Takođe, izmene doprinose poboljšanju primene ovog i posebnih zakona, precizirajući pojedine odredbe zakona koje su u praksi bile predmet tumačenja. Pored toga, članstvo u Inženjerskoj komori Srbije bilo bi obavezno. Na taj način bi se utvrdila minimalna cena izrade plansko-tehničke dokumentacije, tehničkog pregleda i tehničkog prijema radova, stručnog nadzora objekata i inženjerskih objekata. Predviđena je i informacija o lokaciji, koju izuzetno, na zahtev podnosioca, može izdati javni beležnik, odnosno pravno lice ili preduzetnik registrovan za izradu prostorno-urbanističkih dokumenata. Važeća planska dokumentacija usvojena do januara 1993. godine prestala bi da važi u roku od 24 meseca od dana stupanja na snagu novog Zakona. Organi nadležni za donošenje tih planskih dokumenata dužni su da donesu nove u roku od 24 meseca. Konačno, predviđeno je osnivanje Agencije za prostorno planiranje i urbanizam Republike Srbije koja će voditi Centralni registar planskih dokumenata. Agencija treba da priprema i prati izradu dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja u nadležnosti Republike Srbije, priprema odluke o izradi planskih dokumenata, izdaje sertifikate „zelene gradnje“, uspostavlja i vodi sistem e – prostor. Tako bi LSU bile u obavezi da najkasnije šest meseci od osnivanja Agencije dostave podatke o braunfild lokacijama na svojoj teritoriji, nakon čega bi se formirao i javno objavio Registar braunfild lokacija. Lokalne samouprave bi takođe bile u obavezi da usvoje planske dokumente koji bi obuhvatili minimum 70% ukupne teritorije građevinskog područja u okviru LSU.

2.1.2 Napredak u ostvarivanju ciljeva

Tokom prvog tromesečja 2023. godine nije bilo novih dostupnih statističkih podataka koji se odnose na učešće u nacionalnom BDP-u. Kako je ranije rečeno, učešće Regiona Južne i Istočne Srbije u nacionalnom BDP-u povećano je za 1,7 pp, za razliku od učešća Regiona Šumadije i Zapadne Srbije koje je smanjeno za 0,7 pp, pri čemu je učešće u nacionalnom BDP-u 2021. godine¹ Regiona Šumadije i Zapadne Srbije 18,7% a Regiona Južne i Istočne Srbije 15,3%, dok je na vodećoj poziciji Beogradski region sa 40,2% i Vojvodina sa učešćem od 25,8%. Ukupan udeo od 34% za oba regiona u BDP-u zemlje je poboljšan za 1 pp.

Prema [Anketi o radnoj snazi za 2022. godinu](#), objavljenoj u februaru 2023. godine, u odnosu na 2021. godinu, broj zaposlenih u Srbiji je zabeležio rast od 64.700 ili 2,3% u odnosu na prethodnu godinu (sa 48,6% u 2021. na 50,3% u 2022. godini), dok je broj nezaposlenih smanjen za 50.300 (14,3%). Najveći međugodišnji rast stope zaposlenosti beleži Region Južne i Istočne Srbije, za 2,3 pp, dostigavši nivo od 45,5%. U Regionu Šumadije i Zapadne Srbije stopa zaposlenosti je povećana za 1,6 pp u odnosu na 2021. godinu i iznosi 50,3%.

Smanjenje nezaposlenosti najuočljivije je u Regionu Šumadije i Zapadne Srbije, gde je broj nezaposlenih manji za 20.700 na međugodišnjem nivou, a stopa nezaposlenosti je niža za 2,2 pp (10,4% u 2022. godini). Istovremeno, stopa nezaposlenosti je niža i u ostalim regionima u odnosu na 2021. Region Južne i Istočne Srbije, uprkos smanjenju od 2,0 pp, i dalje ima najveću stopu nezaposlenosti (11,7% u 2022.) u poređenju sa ostalim regionima. U Srbiji je stopa stanovništva van radne snage niža za 1,5% i iznosi 48,5%, dok je pomenuta stopa u preostala dva regiona neznatno smanjena (za 0,4 pp.) i iznosi 43,9% u Regionu Južne i Istočne Srbije.

Tokom tromesečja, Program je ostvario dalji napredak u pravcu socio-ekonomskog razvoja dva ciljna regiona. Završeno je utvrđivanje razvojnih potreba za 12 ciljnih teritorija koje su u procesu izrade teritorijalnih strategija, koje će služiti za definisanje strateškog okvira za realizaciju. Takav okvir bi trebalo da omogući teritorijama da oslobode svoj potencijal, ponovo afirmišu svoj identitet i postanu konkurentnije, objedinjavanjem različitih izvora finansiranja za sprovođenje razvojnih politika.

Kao rezultat podrške kroz dodelu bespovratnih sredstava MMP, do sada su otvorena ukupno 22 nova radna mesta, od kojih su na 15 novih radnih mesta zaposlene žene. Očekuje se da će biti otvoreno više od 250 novih radnih mesta u 116 MMP koja su dobila direktnu podršku Programa. Ukupno 469 MSP imalo je koristi od aktivnosti projekata OPP. Podrška je obuhvatala nabavku nove opreme, uvođenje standarda, mentorstvo i obuku u oblasti digitalizacije, izvora finansiranja, upravljanja velikom količinom podataka,

¹ RZS - preliminarni podaci
www.euproplus.org.rs

ugostiteljstva, ozelenjavanja malih i srednjih preduzeća i cirkularne ekonomije.

Aktivnost Programa za poboljšanje položaja preko 2.000 najugroženijih građana kroz unapređenje do 25 različitih socijalnih usluga je u potpunosti u procesu realizacije, a u toku je 20 projekata. Vidljivi su prvi rezultati, pri čemu je preko 100 marginalizovanih građana unapredilo pristup različitim uslugama socijalne zaštite kroz uspostavljanje četiri nove i unapređenje tri postojeće usluge socijalne zaštite u šest LSU.

Pored toga, pomoć Programa lokalnim samoupravama da unaprede poslovnu infrastrukturu kroz Javni poziv čije je sprovođenje u toku treba da stvori uslove za ulaganja vredna najmanje 25 miliona evra u industriju i turizam, kao i da pruži podršku za formiranje liste prioriternih projekata putem izrade tehničke dokumentacije, čime će se stvoriti uslovi za buduće investicije.

Podrška Programa razvoju lokalne infrastrukture već daje rezultate uzimajući u obzir da su građevinski radovi završeni u okviru projekata pružanja bespovratne pomoći opštinama Babušnica, Doljevac, Lapovo, Varvarin, Trstenik, Čičevac i Prijepolje koji su potom poboljšali uslove života preko 25.000 građana kroz unapređenje infrastrukture u oblasti obrazovanja, kulture, zdravstva i sporta. Dodeljena je podrška za još pet projekata lokalne infrastrukture u Leskovcu, Ražnju, Svilajncu, Boljevcu i Bujanovcu, čime je stvorena osnova za bolje funkcionisanje obrazovnih, sportskih, kulturnih i zdravstvenih objekata i zaštitu životne sredine za 58.000 građana.

2.1.3 Rezultati i aktivnosti

Rezultat 1: Poboljšano planiranje razvoja u ciljnim opštinama i uvođenje koncepta ITI

Program je nastavio aktivnosti na uvođenju koncepta teritorijalnog razvoja kroz svoje aktivnosti izgradnje kapaciteta na svim nivoima vlasti. Na nacionalnom nivou, Program je Republičkom sekretarijatu za javne politike predstavio svoj pristup integralnom, održivom teritorijalnom razvoju (ISTD) usklađen sa instrumentima teritorijalnog razvoja EU.

Na lokalnom i regionalnom nivou nastavljen je proces izrade sedam strategija održivog urbanog razvoja (SUD) i pet strategija integralnih teritorijalnih investicija (ITI). Trideset jedna lokalna samouprava (LSU) koja je učestvovala završila je analitičku fazu tokom koje je urađena kontekstualna analiza, SWOT analiza i identifikovane razvojne potrebe za svih dvanaest teritorija i ušlo se u stratešku fazu.

Program je takođe proširio delokrug svog rada na terenu, te su predstavnici 85 od 99 LSU (ili 85,9%) imali koristi od aktivnosti izgradnje kapaciteta, zajedno sa 23 predstavnika nacionalnih institucija.

Aktivnost 1.1 Jačanje nacionalnih kapaciteta za uvođenje integralnog teritorijalnog razvoja

U okviru usaglašavanja pilotiranih teritorijalnih strategija sa Zakonom o planskom sistemu, Program je u januaru 2023. godine organizovao prezentaciju za Republički sekretarijat za javne politike². Prezentacija je kombinovana sa Modulom I obuke prema Planu izgradnje kapaciteta, posvećenom instrumentima teritorijalnog razvoja EU, koji je predviđen za zainteresovane strane na nacionalnom nivou.

Sačinjen je program studijske posete Belgiji i Holandiji³ za MEI, regionalne razvojne agencije (REDASP u Kragujevcu i RRA Jug u Nišu) i predstavnike teritorija ITI Kragujevca i Niša, te potvrđeni poseta i sastanci za period od 24. do 28. aprila 2023. godine.

Aktivnost 1.2 Unapređenje kapaciteta opština i regionalnih razvojnih agencija za uvođenje koncepta integralnog teritorijalnog planiranja

Pružanje tehničke podrške za izradu teritorijalnih strategija nastavljeno je tematskim okruglim stolovima, organizovanim sa ciljem predstavljanja, razmatranja i potvrđivanja preliminarnih rezultata urađene kontekstualne analize, SWOT analize i identifikovanih razvojnih potreba. Dvodnevni događaji, koji su se fokusirali na pet tematskih oblasti u skladu sa ciljevima kohezione politike EU za period 2021-2027.

² Izveštaj o prezentaciji za RSJP može se naći u Aneksu I, Prilog 1

³ Konačni Program studijske posete može se naći u Aneksu , Prilog II

godine, organizovani su u svih dvanaest teritorija u periodu od 30. januara do 10. marta 2023. godine. Tematski okrugli stolovi su objedinjeni sa obukama za SWOT analizu i identifikaciju potreba, kao deo Modula II Programa za izgradnju kapaciteta⁴. Na 60 tematskih okruglih stolova prisustvovalo je ukupno 717 učesnika, od kojih su 51,9% bile žene. Pored predstavnika 31 LSU učesnice i devet RRA uključenih u proces izrade teritorijalnih strategija, okruglim stolovima su prisustvovali i predstavnici pet LSU i jedne RRA koji ne dobijaju direktnu tehničku podršku u izradi teritorijalnih strategija⁵. Pored toga, na nekim od okruglih stolova učestvovali su i predstavnici institucija na nacionalnom nivou.

Aktivnost 1.3 Sprovođenje aktivnosti koje doprinose društveno-ekonomskom rastu, predviđenih strategijama integralnog teritorijalnog planiranja

Osmišljen je ukupan pristup sa skupom preliminarnih kriterijuma za pilot plan dodele bespovratnih sredstava za projekte koji proizilaze iz teritorijalnih strategija, imajući u vidu Novi evropski Bauhaus, pri čemu je poseban fokus stavljen na učešće. Njegovo predstavljanje MEI i DEU planirano je za april 2023. godine, dok je objavljivanje javnog poziva planirano za jul 2023. godine.

Rezultat 2: Unapređeni ekonomski rast u ciljnim opštinama

Objavljivanjem Javnog poziva za predloge projekata poslovne infrastrukture lokalnim samoupravama su pružene mogućnosti da unaprede poslovnu infrastrukturu kroz realizaciju investicija u industriju, turizam ili inovativne inicijative za razvoj poslovanja. Realizacija projektnih aktivnosti ima za cilj otvaranje novih radnih mesta i omogućavanje novih investicija u vrednosti od najmanje 25 miliona evra, dok će neke od turističkih destinacija dobiti podršku za valorizovanje svog potencijala i unapređenje obima i kvaliteta turističke ponude, što bi sa svoje strane trebalo da poveća broj turista. Pored toga, LSU će imati mogućnost da dobiju podršku za izradu tehničke dokumentacije čime bi se obezbedili neophodni tehnički preduoslovi za dalja ulaganja u industriju/turizam.

Sa dve grupe paketa bespovratnih sredstava za unapređenje konkurentnosti MSP koji su u procesu realizacije, bespovratna sredstava za organizacije za podršku poslovanju (OPP) i bespovratnih sredstava za nabavku opreme i uvođenje usluga za preduzetnike, mikro i mala preduzeća podržano je ukupno 585 MSP, odnosno 469 MSP paketima iz prve grupe i 116 paketima iz druge grupe. Kroz petnaest obuka (devet uživo i šest onlajn), 142 MSP su dobila podršku vezanu za teme izrade digitalnih sadržaja, izvora finansiranja, upravljanja velikom količinom podataka, ugostiteljstva, ozelenjavanja MSP i uvođenja cirkularne ekonomije. Kroz direktnu podršku preduzećima za nabavku nove opreme do sada su otvorena 22 nova radna mesta, a očekuje se da do kraja godine kroz ovu podršku bude otvoreno ukupno 248 novih radnih mesta.

Aktivnost 2.1 Razvoj poslovne infrastrukture i usluga vezanih za poslovanje na lokalnom nivou

Nakon što je UOP usvojio rezultate evaluacije 58 pristiglih koncepata, Program je pozvao 38 pozitivno ocenjenih podnosilaca da dostave kompletne predloge projekata u okviru druge faze sprovođenja [Javnog poziva za dostavljanje predloga projekata poslovne infrastrukture](#). Kako bi se u potpunosti upoznali sa svim zahtevima druge faze javnog poziva, Program je organizovao tri onlajn sesije za svaku od tri partije obuhvaćene javnim pozivom koje su okupile 58 učesnika iz 33 LSU i objavio odgovore na pristigla pitanja kako bi se otklonile sve neizvesnosti. Do predviđenog roka primljena su 34 kompletna predloga i proces evaluacije tih predloga je u završnoj fazi uz terenske posete svim podnosiocima iz partije 1 i partije 2, koje su obavljene sredinom marta 2023. godine.

Aktivnost 2.2 Povećanje konkurentnosti i održivosti preduzeća koje doprinosi ekonomskoj stabilnosti lokalnih zajednica

U okviru Javnog poziva za dostavljanje predloga projekata za nabavku opreme i uvođenje usluga za preduzetnike, mikro i mala preduzeća odobreni su Ugovori o dodeli bespovratnih sredstava (GSA) za 124 korisnička MMP. Tokom prvog tromesečja sedam podnosilaca čiji su predlozi odobreni (četiri pre i tri

⁴ Izveštaj sa tematskih okruglih stolova može se naći u Aneksu I, Prilog III

⁵ Aleksinac, Blace, Trgovište, Varvarin i Velika Plana i Regionalna agencija za prostorni i ekonomski razvoj Raškog i Moravičkog okruga
www.euproplus.org.rs

nakon potpisivanja GSA) su se povukli iz procesa zbog promenjenih poslovnih okolnosti, a jedan podnosilac nije dostavio dokaze o neosuđivanosti što je bilo obavezno prema kriterijumima javnog poziva. Tako je u aktivnoj implementaciji ostalo 116 MMP-korisnika bespovratne pomoći. Onlajn sastanak za orijentaciju namenjen svim korisnicima bespovratnih sredstava, održan je 9. februara 2023. godine kako bi se predstavili koraci u realizaciji projekata i procedure izveštavanja, dok su svi korisnici bespovratnih sredstava započeli realizaciju projekata otvaranjem bankovnih računa za projekat, registracijom u sistemima UNGM i OneUNOPS i pripremom projektnih nabavki. Ukupno 58 korisnika bespovratne pomoći je objavilo oglase za postupke nabavke i 18 je završilo sve ili neke od postupaka nabavke i sklopilo ugovore sa dobavljačima.

Devet od šesnaest OPP-korisnica bespovratnih sredstava je okončalo svoje projektne aktivnosti, dok će aktivnosti u okviru preostalih sedam projekata biti završene do kraja maja 2023. godine. Tokom izveštajnog perioda OPP su organizovale 21 događaj sa više od 450 učesnika, uključujući šest završnih konferencija na kojima su predstavljeni rezultati projekata, devet obuka održanih uživo i šest onlajn obuka koje su se bavile temama izrade digitalnih sadržaja, izvora finansiranja, upravljanja velikom količinom podataka, ugostiteljstva i ozelenjavanja MSP i uvođenja cirkularne ekonomije. Specijalni promotivni događaj povodom otvaranja Degustaciono-edukativnog centra u Nišu organizovalo je Udruženje ugostiteljskih i turističkih poslenika Niš. Udruženje je učestvovalo na 24. Međunarodnom sajmu turizma gde su promovisali novi zaštitni znak „Zalogaj juga“ koji će koristiti članovi Udruženja. ISO sertifikacija je izvršena za osam MSP, još osam MSP je dobilo mentorsku/konsultantsku podršku u vezi sa zaštitom intelektualne svojine, a 39 MSP je dobilo podršku za izradu veb-sajtova, onlajn prodavnice ili druge digitalne marketinške alate. U organizaciji OPP Union 2000 u Čačku je organizovan sajam lokalne hrane i promovisana je prodajno-distributivna platforma Moravski market. Dvadeset jedno MSP je dobilo HACCP sertifikat u okviru projekta koji realizuje RRA Šumadija i Pomoravlje. RRA Braničevo Pomoravlje završila je nabavku opreme za jedanaest MSP iz svog regiona. Biznis inkubator Zip centar iz Pirota izradio je i preduzećima dostavio digitalna rešenja za 10 preduzeća. Profesionalna oprema za video konferencije je isporučena i instalirana u OPP Centar NIT u Novom Pazaru, kako bi je IT kompanije koristile za obuku i poslovne sastanke. Solarni paneli postavljeni su u 20 MSP-korisnika projekta, u okviru projekta koji sprovodi Centar za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga.

Centar za inovativno omladinsko preduzetništvo - Startup centar je snimio dva filma o uspešnim početnicima u poslovanju iz Niša. Jedan je o preduzeću [Jurist Soft](#), koje objedinjuje pravo i IT, a drugi o preduzeću [Chunky Loaf](#), koje je nastalo u „Gaming centru“ Startup centra, a danas je dobitnik bespovratnih sredstava Smart Start i bespovratnih sredstava iz Fonda za inovacionu delatnost Republike Srbije. Pošto neke od projektnih aktivnosti za Startup centar kasne, možda će biti potrebe za produženjem roka za završetak projekta bez implikacija po budžet.

RRA Jug je 1. februara 2023. godine objavila restriktivni poziv za mikro, mala i srednja preduzeća i preduzetnike (MMSP) sa ciljem da izabere najviše 10 MMSP zainteresovanih i sposobnih da dodatno ojačaju svoje opredeljenje za cirkularnu ekonomiju. Za 10 odabranih MMSP trenutno je u toku dijagnostika na terenu i osmišljavanje cirkularnih rešenja na kojima rade spoljni konsultanti.

Projekat OPP koji realizuje Regionalna agencija za prostorni i ekonomski razvoj Raškog i Moravičkog okruga beleži značajna kašnjenja u realizaciji projektnih aktivnosti. Sastanak sa korisnikom bespovratnih sredstava je održan, dogovorene su radnje koje korisnik treba da preduzme, dok će se o rezultatima dogovorenih radnji i budućim aktivnostima razgovarati u narednih mesec dana.

Rezultat 3: Poboljšana socijalna infrastruktura i socijalna kohezija u ciljnim opštinama

Poboljšanju funkcionisanja obrazovnih, kulturnih, sportskih i zdravstvenih ustanova i ustanova socijalne zaštite doprinosi 37 projekata lokalne infrastrukture čija je realizacija u toku, dok nekoliko projekata doprinosi unapređenju komunalne infrastrukture i funkcionisanju javnih ustanova, što donosi koristi za oko 248.000 korisnika.

Završetkom radova na rekonstrukciji osnovne škole u doljevačkom selu Belotinac i završetkom građevinskih radova na zgradi vrtića u Babušnici za preko 325 dece i 55 zaposlenih obezbeđeni su poboljšani uslovi za rad i učenje. Osim toga, opština Babušnica je opremila i senzornu sobu za decu sa smetnjama u razvoju, što je novina u radu vrtića, jedinstvena na ovoj teritoriji. Babušnica je sačinila i program energetske efikasnosti za praćenje potrošnje energije a prelazak na pelet je planiran u zimskoj sezoni. Slično je i u Doljevcu, gde je LSU formirala tim za praćenje i evidentiranje ušteda energije u Sistemu energetskeg menadžmenta Republike Srbije i instalirala opremu za prečišćavanje otpadnih voda kako bi se obezbedilo ispuštanje čiste vode.

Pored toga, završetkom radova na centralnom trgu u Lapovu, 7.842 građana dobilo je poboljšane infrastrukturne uslove za organizovanje i angažovanje u kulturnim i društvenim manifestacijama, među kojima su Udruženje žena „Moravske šarenice“ sa 17 članica, Kulturno-turistički centar „Stefan Nemanja“ i Kulturno-umetničko društvo Lapovo sa 150 članova, dok je izgrađeno dečije igralište u varvarinskom selu Bačina omogućilo druženje, bavljenje sportom i promociju zdravog načina života za 2.022 građana, među kojima 371 dete i 396 mladih.

Takođe, preko 3.000 dece i njihovih roditelja, rekreativaca i profesionalnih sportista, osoba sa invaliditetom i ostalih stanovnika centralnog dela Čićevca imaju novouređeno dečije igralište sa sportskim terenima i teretanu na otvorenom inkluzivnog karaktera, koji će služiti kao mesto okupljanja svih kulturnih i sportskih događaja. Takođe, poboljšani uslovi za pružanje zdravstvenih usluga u trsteničkom Domu zdravlja „Dr Sava Stanojević“ doneće koristi za više od 37.000 stanovnika, među kojima je 10.000 pacijenata godišnje, od čega 51% žena, 500 osoba sa invaliditetom ili privremeno nepokretnih, 700 osoba iz marginalizovanih grupa i 226 zdravstvenih radnika. Konačno, više od 34.000 građana imaju koristi od novorekonstruisanog parka u Prijepolju, među kojima 16.968 žena, 6.076 mladih, 3.756 dece, 5.000 turista, 1.500 sportista i 691 osoba sa invaliditetom.

Nakon povlačenja i zamene dva odobrena projekta, ugovori o dodeli bespovratnih sredstava su sklopljeni sa opštinama Bela Palanka i Tutin. Tako je pokrenuto svih 20 predviđenih projekata podrške unapređenju socijalnih usluga i njihovo sprovođenje napreduje uz prve zabeležene rezultate. Do sada je u Kraljevu, Loznici, Žitorađi i Novom Pazaru započeto pilotiranje različitih usluga socijalne zaštite, poput personalne asistencije i dnevnog boravka za decu sa smetnjama u razvoju i podrške porodici, dok je proširenje postojećih usluga socijalne zaštite za OSI pokrenuto u Tutinu i Kragujevcu. Ukupno 27 profesionalaca angažovano je na pružanju usluga za preko 100 građana iz ugroženih grupa, uključujući starije osobe, odrasle i decu sa invaliditetom i žrtve nasilja u porodici. Po prvi put se pruža usluga personalne asistencije deci sa smetnjama u razvoju u Žitorađi, usluga dnevnog boravka za decu i mlade sa autizmom u Kraljevu, usluga pomoći u kući za starije osobe iz ruralnih područja u Loznici i podrška putem porodičnog savetovanja za žrtve nasilja u porodici u Novom Pazaru. Takođe, preduzeti su prvi koraci u pilotiranju usluge personalne asistencije za decu sa smetnjama u razvoju u Bojniku i Lebanu.

Aktivnost 3.1 Razvoj i unapređenje infrastrukture koja doprinosi poboljšanom kvalitetu života

Nakon što je Program dobio odobrenje članova UOP-a za finansiranje dodatnih pet projekata lokalne infrastrukture sa rezervne liste, koje su kandidovali Leskovac, Ražanj, Svilajnac, Bujanovac i Boljevac, broj aktivnih ugovora o dodeli bespovratnih sredstava za realizaciju projekata lokalne infrastrukture povećan je na trideset sedam. Nažalost, na osnovu međusobnog sporazuma dve strane, ugovor o dodeli bespovratnih sredstava sa opštinom Požega je morao da bude raskinut.

Dok je pet novopotpisanih ugovora o dodeli bespovratnih sredstava u pripremnim fazama implementacije, pri čemu su dva od njih (Boljevac i Svilajnac) već podnela zahteve Programu za prvu tranšu finansiranja, realizacija ugovora o dodeli bespovratnih sredstava za projekte potpisane u maju 2022. godine značajno je napredovala. Naime, ugovoreni građevinski radovi završeni su i zvanično predati u Doljevcu, Babušnici, Varvarinu, Prijepolju, Trsteniku, Čićevcu i Lapovu. U januaru je Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki RS odbila žalbu drugoplasiranog ponuđača i dozvolila Novoj Varoši da uspešno završi

postupak nabavke, potpiše ugovor sa najboljim ponuđačem i započne radove. Pored toga, opština Žagubica, pošto je morala da ponovo raspiše nabavku za radove zbog raskida prvobitnog ugovora i delimičnog izvođenja radova, uspela je da uspešno završi postupak nabavke, potpiše novi ugovor i započne izvođenje radova. Tako su evidentirana dvadeset tri aktivna gradilišta u okviru područja Programa. Međutim, dve lokalne samouprave i dalje imaju problema da okončaju postupke nabavki za realizaciju radova. Prvo, opština Sjenica, pošto je morala da raskine prvobitno potpisani ugovor jer izvođač nije dostavio garanciju za dobro izvršenje posla, ponovo je raspisala tender sa rokom koji je produžen do 27. marta 2023. godine zbog pitanja potencijalnih ponuđača. Drugo, grad Niš, koji je konačno raspisao tender u januaru 2023. godine, morao je dva puta da odlaže otvaranje ponuda iz istog razloga kao i Sjenica, pri čemu je 23. mart konačno utvrđen kao krajnji rok. Na oba tendera dostavljeno je pet ponuda, što je omogućilo evaluaciju.

Tokom izveštajnog perioda, Program je prikupio, verifikovao i obradio drugu ratu sredstava za uplatu na namenske projektne podračune opština Doljevac, Boljevac, Prijepolje, Varvarin, Osečina i Babušnica. Pored toga, prikupljena je, pregledana i verifikovana relevantna dokumentacija iz Lapova i Čićevca pri čemu se očekuje da prenos sredstava bude izvršen u narednom periodu.

Svi relevantni dokumenti, podaci i dokumentacija o projektima se prikupljaju i čuvaju u alatu za praćenje gde se može lako pratiti napredak aktivnosti a korisnici bespovratnih sredstava mogu da podnose mesečne izveštaje o napretku. Redovne posete Programa su praćene fotodokumentacijom koja se redovno šalje kolegama zaduženim za komunikaciju, što omogućava organizovanje adekvatnog medijskog izveštavanja kao što su saopštenja za javnost, društveni mreže itd.

Aktivnost 3.2 Podrška javnim institucijama, uključujući institucije socijalne zaštite, da unaprede socijalne usluge i pripremljenost za vanredne situacije

Program je u januaru sklopio ugovore sa Opštinom Bela Palanka i Opštinom Tutin, čiji su projekti bili na rezervnoj listi, nakon što su se dva podnosioca čiji su projekti odobreni povukla iz procesa dodele bespovratne pomoći.

Sprovođenje 20 projekata za unapređenje socijalnih usluga napreduje i beleže se prvi rezultati pri čemu je oko 70% planiranih postupaka nabavki završeno. Korisnici bespovratnih sredstava u Bojniku, Beloj Palanci, Žitorađi, Zaječaru i Loznici održali su sedam različitih obuka za sertifikaciju 65 pružalaca usluga socijalne zaštite. U Leskovcu, Boru, Čajetini i Nišu održano je deset radionica za izgradnju kapaciteta i uzajamno mentorstvo (*peer mentoring*) za 163 predstavnika javnog i civilnog sektora koji rade u ustanovama socijalne zaštite i obrazovnim ustanovama i organizacijama.

U Loznici je usluga pomoći u kući za starije osobe počela nakon mapiranja korisnika i odabira i akreditacije pružalaca usluga. U Kraljevu je Udruženje za pomoć osobama sa autizmom u partnerstvu sa LSU pokrenulo pilotiranje usluge dnevnog boravka za osobe sa autizmom. Kapaciteti Centra planirani su za 14 korisnika, a naredna faza projekta obuhvata pripremu svih potrebnih dokumenata i uslova za licenciranje Centra. Obuka za akreditaciju personalnih asistenata za decu sa smetnjama u razvoju u Žitorađi je završena i u martu je počelo pilotiranje usluge. Nabavljena je tehnička oprema za uvođenje forenzičkog intervjua deteta u Centru za socijalni rad u Nišu, što je praćeno organizovanjem specijalizovane obuke za zaposlene centra u cilju pokretanja inovativne usluge. Prostorije dve organizacije koje rade sa osobama sa invaliditetom (OSI) u Leskovcu i Velikoj Plani opremljene su za uvođenje neurofeedback (*neurofeedback*) terapije za poboljšanje psihičke i fizičke dobrobiti OSI, a usluga će biti pokrenuta nakon sprovođenja obuke za stručne radnike.

Opština Čićevac započela je adaptaciju i opremanje četiri seoske ambulante koje su zatvorene tokom pandemije kovida 19. U Čajetini se realizuju tri obuke za preko 65 prosvetnih radnika i zaposlenih u socijalnoj zaštiti, na kojima oni usavršavaju veštine za rad sa decom sa smetnjama u razvoju u vanrednim situacijama. Osim toga, stekli su znanja o pripremanju predloga projekata koji će biti korišćeni za unapređenje položaja dece sa invaliditetom.

Projekti se realizuju u skladu sa planovima aktivnosti, uz mala kašnjenja u nekoliko aktivnosti i izazove koji se odnose na rast tržišnih cena što se rešava kroz preraspodelu sredstava u budžetu. Tokom prvog tromesečja, obrađeno je šest izveštaja o međuciljevima, nakon čega je izvršen prenos druge tranše, a još jedan izveštaj je u procesu verifikacije.

Aktivnost 3.3 Podrška aktivnostima vezanim za sprečavanje i suzbijanje pandemije kovida 19

Administrativnim zaključivanjem svih paketa bespovratnih sredstava kojima su podržana 23 zdravstvena centra u borbi protiv kovida 19, ova aktivnost je završena.

2.2 Upravljanje

2.2.1 Rukovođenje

Program je tokom tromesečja organizovao proceduru elektronskog glasanja članova Upravnog odbora Programa (UOP) o predlogu koji se odnosio na podršku za pet projekata sa rezervne liste u okviru javnog poziva za projekte lokalne infrastrukture, koji je jednoglasno podržan.

Naredni sastanak Upravnog odbora planiran je za maj 2023. godine.

2.2.2 Koordinacija

Tokom tromesečja, Program se sastao sa predstavnicima Svetske banke, i to sa članovima sa dva projekta, [Projekat razvoja lokalne infrastrukture i institucionalnog jačanja lokalnih samouprava Republike Srbije \(LIID\)](#), i [Program „Zeleni, živi, otporni gradovi u Srbiji“](#), i [Program razvoja lokalne infrastrukture u Srbiji \(SECO\)](#), kako bi se dobile ažurirane informacije o trenutnom statusu aktivnosti i razgovaralo o mogućnostima za ostvarivanje sinergija i saradnje, posebno kad je reč o temama relevantnim za sprovođenje teritorijalnih strategija kojima Program pruža podršku.

Program je imao i sastanak sa [Projektom „Razvoj sistema za upravljanje kohezionom politikom“](#), kako bi se tim projekta informisao o trenutnom stanju aktivnosti, ali i da bi se dobile informacije o aktivnostima u vezi sa formulisanjem pravnog okvira za Kohezionu politiku u Srbiji.

2.2.3 Ljudski resursi

Tokom izveštajnog perioda, reagujući na rastuće potrebe u procesu izrade teritorijalnih strategija, a imajući u vidu skraćeni vremenski okvir za ovaj proces, Sektor izgradnje kapaciteta je pojačao postojeći tim sa još dva viša službenika za izgradnju kapaciteta u oblasti strateškog planiranja urbanog razvoja.

U skladu sa utvrđenim rokovima organizacije, zaposleni Programa su sproveli analizu učinka za 2022. godinu do kraja februara 2023. godine. Zaposleni su završili preko 40 kurseva iz oblasti upravljanja projektima, infrastrukture, korporativnih alata i IKT, upravljanja ljudskim resursima, raznovrsnosti i inkluzije.

2.2.4 Nabavke i bespovratna sredstva

EU PRO Plus pretežno koristi metodologiju za dodelu bespovratnih sredstava zahvaljujući kojoj korisnici stiču „vlasništvo“ nad projektima dok Program zadržava uloge praćenja i savetovanja. Tokom prvog tromesečja 2023. godine, jedinica za administriranje bespovratne pomoći je izdala 125 Ugovora o dodeli bespovratnih sredstava (eng. GSA) i pružila administrativnu podršku za upravljanje njima. Ukratko, administriranje ugovora o bespovratnoj pomoći tokom prvog tromesečja 2023. godine obuhvatalo je:

- obradu 24 zahteva za plaćanje,
- proveru 21 finansijskog izveštaja,

- registraciju 113 GSA za PDV,
- obradu 12 rebalansa budžeta i/ili vremenskih produženja.

Pored toga, jedinica za administriranje bespovratne pomoći je sprovela administrativno zaključivanje i verifikaciju finansijskih izveštaja za 6 projekata prema GSA (izdatih 2022. godine) za unapređenje konkurentnosti i otpornosti MSP i njihove sposobnosti da se oporave od negativnog uticaja kovida 19 uz podršku koju pružaju korisničke OPP.

Prateći potrebe projekata, UNOPS je sproveo 20 različitih postupaka nabavki za kupovinu raznih dobara i usluga. Što se tiče nabavki vezanih za kovid 19, još uvek je u toku održavanje uređaja za dezinfekciju koji su ranije isporučeni. U odnosu na vrednost postupaka, njihov karakter i složenost zahteva, UNOPS je sproveo sledeće procese nabavke:

- 3 postupka kupovine, odnosno nabavke male vrednosti, do 5.000,00 USD za kupovinu različitih materijala za potrebe vidljivosti i dobara/usluga za normalno funkcionisanje kancelarije.
- 17 postupaka vezanih za zahteve za ponudu i naloge za redovnu nabavku po ugovoru za pružanje usluga u vezi sa organizacijom različitih događaja (12 x tematski okrugli stolovi, studijska poseta, poseta ambasadora DEU i Švedske); godišnja registracija i KASKO osiguranje vozila projekata, projektne table za potrebe vidljivosti.

2.2.5. Finansije

Glavni finansijski pokazatelji su sledeći ⁶:

- Ukupno izvršenje budžeta Programa EU PRO Plus na dan 31. marta 2023. godine iznosilo je 13.833.859,83 EUR ili 34,58 % budžeta Programa.
- Izvršenje u prvom tromesečju 2023. godine iznosilo je 1.148.473 EUR
- Projektovano izvršenje za naredni izveštajni period je 6.978.568,87 EUR.

3. RIZICI I OTVORENA PITANJA

Tokom ovog tromesečja, Program je proaktivno upravljao rizicima i otvorenim pitanjima. U nastavku je dat kratak prikaz trenutnog skupa otvorenih pitanja i rizika koji utiču na Program:

- **Ograničena ulaganja u identifikaciju i izradu predloga projekata mogu rezultirati nedostatkom kvalitetnih projekata koji bi mogli da budu podržani kroz pilot plan dodele bespovratnih sredstava za sprovođenje teritorijalnih strategija, čime bi se umanjila efikasnost i delotvornost ovog plana i ukupnih rezultata Programa.** Iako su mnoge projektne ideje proizašle iz procesa izrade teritorijalnih strategija, upitna je raspoloživost tehničke dokumentacije, građevinskih dozvola i drugih pokazatelja zrelosti projekata. Da bi se ovaj rizik ublažio, Program kontinuirano promoviše ovu mogućnost među teritorijama koje ispunjavaju uslove i podstiče utvrđivanje i izradu predloga projekata. Kriterijumi javnog poziva se osmišljavaju uzimajući u obzir gore navedeno, uz mogućnost podrške za sačinjavanje liste prioriternih projekata kroz plan dodele bespovratnih sredstava.
- **Rast cena na tržištu i dalje negativno utiče na realizaciju projekata jer postoji mogućnost da korisnici nemaju kapacitet da obezbede sufinansiranje.** Zbog izmenjenih poslovnih okolnosti, uključujući manju tražnju, povećane cene nove opreme ili nemogućnost pronalaženja novih radnika, osam od 124 MMP kojima je odobrena podrška otkazalo je učešće u aktivnostima Programa.

⁶ Iako ove brojeke pružaju kvalitetan uvid u trošenje sredstava programa, konačne brojeke se navode samo u finansijskim izveštajima Programa.

Isto važi i za projekte socijalne inkluzije, kod kojih se postupak nabavki prolongira kako bi se osiguralo detaljno ispitivanje tržišnih cena i sprečila odstupanja od planiranog. Do sada su sva pitanja rešavana kroz preraspodele sredstava u budžetu, pri čemu su korisnici bespovratnih sredstava koristili iznose koji su ušteđeni na drugim budžetskim pozicijama. Samo u jednom slučaju količina artikala je morala biti smanjena, ali bez značajnih implikacija po rezultate projekta.

Sa izazovima u obezbeđivanju sufinansiranja suočavaju se i lokalne samouprave kao što su Bela Palanka i Bosilegrad. Opština Bela Palanka zatražila je produženje roka za uplatu sufinansiranja za realizaciju projekta lokalne infrastrukture. LSU je dala uveravanja da će doprinos biti obezbeđen u narednom periodu i pripremaju druge neophodne uslove za pokretanje aktivnosti. Isto tako, u Bosilegradu postoji rizik da sufinansiranje aktivnosti lokalne infrastrukture koje se očekuje od MRZBSP neće biti obezbeđeno, u kom slučaju će LSU morati da traži alternativne izvore sufinansiranja. Program kontinuirano prati razvoj događaja u vezi sa tim kako bi se pripremio da adekvatno reaguje.

- **Slabiji kapaciteti nekih od korisnika bespovratnih sredstava Programa mogu uticati na realizaciju projekata.** Kada je reč o projektima koji se odnose na unapređenje socijalnih usluga, pojedinim korisnicima nedostaju kapaciteti za efikasno sprovođenje aktivnosti, a izazovi u koordiniranju partnerstava zahtevaju pružanje kontinuirane podrške Programa tokom realizacije. U početku, nekoliko korisnika bespovratnih sredstava se suočilo sa problemom u vezi sa sprovođenjem postupka nabavke, što je zahtevalo usmeravanje kroz ceo proces od strane predstavnika Programa, dok je nekoliko postupaka nabavke moralo biti ponovljeno.

Isto tako, složene procedure za otvaranje namenskih projektnih računa i manji kapaciteti filijala banaka u manjim gradovima odlažu realizaciju bespovratne pomoći MMP. Da bi se ovaj rizik ublažio, Program pruža podršku korisnicima bespovratnih sredstava u komunikaciji sa bankama kako bi se ova pitanja rešila gde god je to moguće, što je dovelo do toga da je preko 85% korisnika bespovratnih sredstava registrovalo namenske bankovne račune tokom tromesečja.

Nadalje, nemogućnost lokalnih samouprava Sjenice i Niša da završe postupke nabavke za radove mogla bi da ugrozi rokove za završetak radova. U slučaju Sjenice, postoji rizik od neuspeha ponovo pokrenutog postupka javne nabavke radova nakon raskida ugovora sa izvođačem, što može uticati na vreme predviđeno za izvođenje radova. Program će podržati Sjenicu u promovisanju tendera i pažljivo pratiti ishode postupka nabavke kako bi se izbeglo da ovaj rizik eskalira u problem. Pored ovog slučaja, grad Niš nije uspeo da okonča postupak nabavke radova, nakon što je prošao kroz dugotrajnu pripremu tenderske dokumentacije, a s obzirom na to da je otvaranje ponuda na tenderu odloženo tri puta zbog pitanja potencijalnih ponuđača. Program će pratiti dalji razvoj događaja i preduzeti odgovarajuće mere kako bi se obezbedilo blagovremeno sprovođenje projektnih aktivnosti.

4. KVALITET

Program kontinuirano sprovodi procedure upravljanja kvalitetom definisane njegovom Strategijom upravljanja kvalitetom, osiguravajući planiranje, kontrolu i obezbeđenje kvaliteta.

U okviru procesa izgradnje kapaciteta i izrade teritorijalnih strategija, Program je organizovao tematske okrugle stolove koji su obuhvatali i obuku o SWOT analizi i identifikaciji potreba. Uzimajući u obzir značajno učešće (717 učesnika) i 609 popunjenih evaluacionih upitnika, prosečna ukupna ocena 4,6 za sve događaje i prosečna ocena 4,7 za kvalitet obuke ukazuju na pozitivnu percepciju kvaliteta realizovanih aktivnosti.

Tokom tromesečja, kako je predviđeno Strategijom upravljanja kvalitetom, Program je izradio evaluacioni upitnik za one koji će direktno učestvovati u procesu formulisanja strategija ISTD-a. Procena će omogućiti Programu da sagleda krajnji rezultat procesa izgradnje kapaciteta, kao i promene u nivou znanja i veština

korisnika. Merenje će biti započeto na sledećim radionicama posvećenim definisanju ciljeva i mera u aprilu.

Pored svakodnevnog praćenja aktivnosti projekata socijalne kohezije, Program je pregledao i verifikovao šest izveštaja o ostvarivanju međuciljeva, potvrđujući da se planovi aktivnosti realizuju u skladu sa ugovorima. Nadalje, obavljeno je pet terenskih poseta u cilju potvrde kvaliteta infrastrukturnih radova, kao i obavljanja aktivnosti i dostavljanja opreme. Sva dokumentacija o nabavkama se detaljno pregleda, pri čemu se specifikacije za robu i/ili usluge najčešće kontrolišu od strane Programa pre početka postupka nabavke kako bi se ispunili zahtevi u pogledu kvaliteta, dok je tenderski postupak morao biti ponovljen samo u dva slučaja.

Kako bi se osigurala realizacija paketa bespovratne pomoći MMP, svu dokumentaciju o nabavkama pregledaju zaposleni Programa *ex ante*. Celokupnu dokumentaciju pregleda Jedinica za bespovratna sredstva *ex post*, pre nego što izvrši prenos bespovratnih sredstava. Članovi tima Programa učestvovali su u otvaranju ponuda za nabavke velike vrednosti a verifikacione terenske posete svim korisničkim MMP su planirane nakon što oprema bude primljena.

Program je u toku tromesečja revidirao tenderska dokumenta za javnu nabavku radova na rekonstrukciji mašinskih instalacija u Pozorištu lutaka Niš i tenderska dokumenta za izgradnju postrojenja za razvrstavanje i hlađenje otpada životinjskog porekla u Sjenici, pri čemu su oba postupka raspisana u januaru, odnosno februaru i uspešno okončana u martu.

U skladu sa zahtevima utvrđenim GSA, tim za infrastrukturu je zatražio periodične izveštaje od svih korisnika bespovratne pomoći čiji su projekti lokalne infrastrukture u toku kako bi procenio da li je implementacija unutar mogućih vremenskih odstupanja i posvetio se onima koji beleže kašnjenja u poređenju sa postavljenim međuciljevima.

Tim za infrastrukturu je registrovao 42 posete gradilištima, pregledao šest narativnih i finansijskih izveštaja koji prate zahteve za plaćanje i odobrio jedan zahtev za izmenu budžeta bez implikacija po iznos dodeljenih bespovratnih sredstva.

Pored toga, tokom ovog tromesečja stručnjaci u oblasti mašinstva, elektrotehnike i građevinarstva interno pregledali su svih 27 paketa projektne dokumentacije, dostavljenih na Javni poziv za predloge projekata poslovne infrastrukture, kako bi procenili njihov kvalitet i usaglašenost sa propisima i obezbedili da se svi nedostaci otklone u početnoj fazi realizacije projekta, u slučaju dodele bespovratnih sredstava. Komisija je pripremila i dobila pojašnjenje za 15 podnetih predloga. Pored toga, članovi nezavisne komisije za evaluaciju posetili su 26 projekata predloženih za finansiranje koji su prošli administrativni pregled i pripremili su odgovarajuće izveštaje.

5. ODRŽIVOST

Aspekt održivosti je veoma prepoznat u strukturi tematskih oblasti za teritorijalne strategije, onako kako su one definisane u skladu sa ciljevima Kohezivne politike EU za period 2021-2027. godine, pri čemu fokus ostaje na održivoj konkurentnosti privrede kroz istraživanje i inovacije, digitalnoj tranziciji i ciljevima Evropskog zelenog dogovora. Razvojne potrebe koje su do sada identifikovane i verifikovane u okviru strategija obezbeđuju formulisanje mera koje će biti u funkciji ovih ciljeva.

U okviru aktivnosti socijalne kohezije, Program pažljivo prati uspostavljanje novih usluga socijalne zaštite koje je započeto u Žitorađi, Kraljevu, Loznici, Bojniku i Lebanu, te proširenje postojećih u Tutinu, Beloj Palanci, Kragujevcu i Babušnici, kako bi se obezbedilo ispunjenje zakonskih zahteva kao preduslova za njihovu održivost. Ovo obuhvata praćenje i pružanje tehničke podrške u realizaciji različitih koraka, kao što je sertifikacija osoblja angažovanog za pružanje usluga, uključivanje svih relevantnih institucija,

posebno Centra za socijalni rad, identifikaciju i odabir korisnika, kao i licenciranje pružalaca usluga u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i njegovim podzakonskim aktima.

Projekti lokalne infrastrukture koji su u toku sadrže elemente socijalne, ekološke i ekonomske održivosti, koji će se pratiti tokom implementacije, dok će njihov uticaj biti vidljiv u godinama koje dolaze. Unapređenje infrastrukture i pratećih usluga obezbediće bolje uslove za rad i život lokalnog stanovništva, dok će unapređenje energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije imati pozitivan uticaj na životnu sredinu i ostvariti uštede kako bi se osigurala ekonomska održivost.

Tokom tromesečja projekti pristigli na Javni poziv za predloge projekata poslovne infrastrukture ocenjivani su u odnosu na ključne elemente održivosti, takođe uključene u uslove javnog poziva. Članovi komisije za evaluaciju eliminisale predloge sa negativnim uticajem na prirodu i bez obezbeđenih sredstava za održavanje i struktura za upravljanje. Dodatno, predlozima sa obezbeđenim pismima o namerama ili ugovorima sa budućim investitorima dat je prioritet kao relevantnijima u slučaju ulaganja većeg iznosa sredstava i zapošljavanja većeg broja radnika, čime se smanjuje broj nezaposlenih uz obezbeđivanje socijalne i ekonomske održivosti i podršku ekonomskom razvoju te oblasti.

Ovo tromesečje je takođe bila prilika da se sumiraju ključni pokazatelji učinka u odnosu na Plan upravljanja održivošću i teme u vezi sa ekonomskim uticajem, prisustvom na tržištu, zdravljem i bezbednošću i energetikom.

Ekonomski uticaj se još ne može izmeriti jer je realizacija 116 paketa bespovratne pomoći za MSP i osam za OPP još uvek u toku, dok je Poziv za dostavljanje predloga projekata poslovne infrastrukture u fazi finalizacije, sa 34 predloga projekata u završnoj fazi evaluacije. Od osam paketa bespovratne pomoći OPP koji su realizovani, potpisan je jedan Ugovor o donaciji, a sedam Ugovora o donaciji su u fazi pripreme.

Što se tiče prisustva na terenu, Program je primio 876 prijava u vrednosti od preko 60 miliona EUR kao odgovor na šest do sada sprovedenih javnih poziva. Lokalnim samoupravama su bila namenjena dva javna poziva i 75 od 99 opština obuhvaćenih Programom je učestvovalo u tim javnim pozivima podnevši 133 predloga.

Program trenutno ima 23 aktivna gradilišta, od kojih je sedam već zatvoreno po javnom pozivu za projekte lokalne infrastrukture i ni na jednom se nije dogodila nesreća jer se preduzimaju mere zaštite zdravlja i bezbednosti koje Program aktivno prati.

Što se tiče teme Energetike, posebna pažnja je posvećena uključivanju kriterijuma koji će favorizovati inovativna rešenja u javnom pozivu za projekte lokalne infrastrukture vezana za energetska efikasnost i obnovljive izvore energije. To je za rezultat imalo 15 paketa bespovratne pomoći u okviru javnog poziva za projekte lokalne infrastrukture koji su u vezi sa energetska efikasnošću, dok svi ostali korisnici bespovratnih sredstava za PLI imaju neku vrstu inovativnog rešenja koje direktno ili indirektno pozitivno utiče na životnu sredinu.

6. MEĐUSEKTORSKE TEME:

Dobro upravljanje, rodna ravnopravnost, socijalna inkluzija, zaštita životne sredine i klimatske promene i digitalizacija

Tokom izveštajnog perioda, Program je obezbedio jednake mogućnosti i zastupljenost žena u aktivnostima izgradnje kapaciteta koje se odnose na izradu teritorijalnih strategija. Obuke i okrugli stolovi za 12 teritorija koje formulišu strategije ISTD-a privukle su 717 učesnika, od kojih su 52% bile žene, iz institucija na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou. Ovaj rezultat je premašio cilj postavljen Akcionim planom za rodnu ravnopravnost, koji je predviđao najmanje 40% učesnica.

Kroz 16 projekata koje su realizovale organizacije za podršku preduzećima podržano je ukupno 460 preduzeća, od kojih je 27 odsto u vlasništvu žena. Pored toga, više od polovine svih učesnika obuka i radionica o digitalizaciji i uvođenju inovacija i standardizacije, organizovanih kroz ove projekte, bile su preduzetnice. Takođe, priprema se nacrt PDP-a za predloge projekata za podršku ženama i mladima

početnicima u poslovanju čije se objavljivanje planira u narednom tromesečju. Njime je predviđen snažan doprinos rodnoj ravnopravnosti (RR) i mladima kroz podršku ženskom i omladinskom preduzetništvu putem nabavke opreme i uvođenja usluga.

Program snažno doprinosi poboljšanju položaja marginalizovanih grupa kroz projekte unapređenja socijalnih usluga. Šest ovakvih projekata omogućilo je pristup uslugama socijalne zaštite za preko 100 najugroženijih građana, dok je za 23 žene obezbeđeno zapošljavanje na poslovima pružalaca usluga.

Aktivnosti u okviru Rezultata 1 realizovane u ovom tromesečju pokazuju nastavak pozitivnih trendova u pogledu urođnjavanja. Na nacionalnom nivou, Program je imao prezentaciju za ključne predstavnike Republičkog sekretarijata za javne politike. Od ukupno osam učesnika prezentacije, šest su bile učesnice (75%). Što se tiče dvanaest dvodnevnih tematskih okruglih stolova koji su organizovani tokom izrade teritorijalnih strategija, od ukupno 717 učesnika, 372 (51,9%) su bile žene.

Kad je reč o socijalnoj uključenosti, posebna tematska oblast definisana za sve teritorijalne strategije koje će biti razrađene kroz proces je Stub socijalnih prava, što je u skladu sa [20 načela Evropskog stuba socijalnih prava](#).

Otvaranje novih radnih mesta za žene i pripadnike ugroženih grupa podsticano je kroz kriterijume za evaluaciju Javnog poziva za dostavljanje predloga projekata za nabavku opreme i uvođenje usluga za preduzetnike, mikro i mala preduzeća. Prvi rezultati pokazuju da je ova mera bila delotvorna jer su na 68% novih radnih mesta do sada otvorenih zaposlene žene (na 15 od 22).

U izveštajnom periodu, završeno uređenje javnog parkinga u okviru centralnog trga u Lapovu obezbediće preko 24% zelenila i osvetljenje LED rasvetom, dok će se postavljanjem solarnih klupa stvoriti uslovi za montiranje rasvetnih panoa sa informacijama od značaja za lokalnu zajednicu. Solarne klupe imaju mogućnost punjenja baterija za mobilne telefone. U okviru mekih mera, REDASP će u saradnji sa KTC Lapovo i Udruženjem žena u narednom periodu održati dve obuke u cilju jačanja žena u socijalnoj i ekonomskoj oblasti.

Takođe, poboljšana energetska efikasnost iz klase D u klasu C već donosi uštede na operativnim troškovima Doma zdravlja u Trsteniku što će se pratiti u narednom periodu uz izradu lokalnog akcionog plana za unapređenje zdravstvenih usluga.

Ugradnja opreme za prečišćavanje otpadnih voda u Doljevcu doprineće čistijoj životnoj sredini, ali i povećati klasu energetske efikasnosti zgrade što bi u narednom periodu stvorilo uštede u poslovanju.

Rekonstruisani park u Prijepolju obezbediće nove kreativne sadržaje za decu i mlade, a LSU je organizovala jednu radionicu o upravljanju projektima i jednu obuku o funkcionisanju i održavanju parkova i javnih površina, te izradila pravilnike o upravljanju parkovima i drugim javnim površinama u okviru aktivnosti dobrog upravljanja. Takođe, kao deo mekih aktivnosti, uvedena je obuka za pet trenera i škola sporta za 30 dece, novi kreativni sadržaji za decu, osnovce i srednjoškolce, kao i mlade, a Škola sporta je osnovana u ovom tromesečju.

Svih sedam projekata lokalne infrastrukture⁷ koji su završeni tokom tromesečja omogućili su pristup osobama sa invaliditetom. Pored toga, u Prijepolju, na primer, sanacija i adaptacija Parka narodnih heroja obuhvatala je i opremanje parka sportsko-rekreativnom opremom pogodnom za osobe sa invaliditetom.

7. KOMUNIKACIJE I VIDLJIVOST

U okviru komunikacijskih aktivnosti Programa preduzete su brojne aktivnosti na promovisanju aktivnosti sektora, kao i drugih aktivnosti Programa.

⁷ Lapovo, Čičevac, Trstenik, Varvarin, Prijepolje, Babušnica i Doljevac
www.euproplus.org.rs

U cilju promocije projekata lokalne infrastrukture izdato je devet saopštenja za javnost, a za dopisnike B92 organizovana je i jedna izjava za medije povodom početka projekta lokalne infrastrukture u Novoj Varoši. Tim je takođe pripremio priloge za intervju DEU za časopis “Pametni regioni” (*Smart Regions Magazine*) u vezi sa aspektom regionalnog razvoja. Kao rezultat toga, generisano je ukupno 640 medijskih izveštaja, od kojih je 193 (30%) bilo u nacionalnim medijima.

Na zahtev Informativnog centra Delegacije EU (EUIC), Program je obezbedio listu potencijalnih projekata za uključivanje u kampanju DEU „Priče iz Srbije” i kampanju „Stalo nam je” u okviru kojih ambasadori država članica EU posećuju i promovišu projekte koje finansira EU. Pored toga, podrška i prilogi, video i pisane priče, fotografije i informacije o Programu su obezbeđeni i za Nedelju mogućnosti koju će Delegacija EU organizovati u maju 2023. godine. Prilog je obezbeđen i za zajedničku kampanju na društvenim mrežama Tima UN za Srbiju u cilju obeležavanja Međunarodnog dana žena i za nedeljne biltene.

Program je pružio podršku za posetu ministarke za evropske integracije Jablaničkom okrugu i posetu ambasadora EU i Švedske Čačku za koju su sačinjeni relevantni preparati i materijali za medije. Detaljno je pripremljena poseta Novom Pazaru u koju je trebalo da bude uključeno više ambasadora i ministara, ali je DEU potom odložila ovu posetu zbog nepredviđenih događaja.

Izrađeno je ukupno osam materijala u vidu kratkih pripremljenih izveštaja i pregleda. Pored dva takva materijala vezana za posetu, na zahtev DEU i MEI izrađen je plan potencijalnih događaja za prvo tromesečje 2023. godine, dok je po zahtevu MEI pripremljena lista projekata pogodnih za medijsku posetu koja uključuje aktuelne EU PRO Plus projekte, projekte EU PRO programa koji je završen i projekte EU SHAI. Po zahtevu MEI, pripremljena su ukupno četiri pregleda projekata – za Jablanički okrug i opštinu Lebane, opštine Bujanovac i Preševo i pregled podrške socio-ekonomskom osnaživanju žena.

Četvrto izdanje [EU PRO Plus biltena](#) poslato je na više od 4.500 imejl adresa međunarodnih i nacionalnih zainteresovanih strana. Bilten je sadržavao i godišnju anketu o mišljenjima građana o podršci EU, koja je takođe promovisana kroz dvadesetodnevnu (3-23. februar) plaćenu kampanju u digitalnim medijima, na Fejsbuku i Instagramu. Kampanja je za rezultat imala 3.233 klikova i 1.212.437 prikaza, stigavši do 881.476 ljudi. U godišnjoj anketi javnog mnjenja o evropskim integracijama u PO Programa prikupljeno je 175 odgovora i zaključena je 14. marta. Veb-sajt Programa posetilo je ukupno 8.237 jedinstvenih posetilaca 12.067 puta, a najposećenije su stranice posvećene javnim pozivima i njihovim rezultatima. Nalozi Programa na društvenim mrežama imaju 19.212 pratilaca na Fejsbuku, 3.002 na Instagramu i 1.182 na Tviteru. Jutjub kanal Programa, kao i veb-sajt, ažurirani su sa četiri video klipa o uspešnim pričama kojima se promovišu projekti lokalne infrastrukture.

Novogodišnji VIP promotivni paketi (170) i kalendari podeljeni su glavnim zainteresovanim stranama uključujući Delegaciju Evropske unije, Ministarstvo za evropske integracije i članove Upravnog odbora Programa.

Završen je proces angažovanja stručnjaka po pozivu za oblast izgradnje kapaciteta, koji će pružiti podršku za implementaciju i praćenje aktivnosti usmerenih na mlade i medije u okviru komunikacijskih aktivnosti.

8. STEČENE POUKE

Tokom tromesečja, Program je konstatovao nekoliko stečenih pouka, od kojih su sledeće najvažnije:

Neznatno kašnjenje uočeno u nekoliko projekata socijalne kohezije, koje se odnosi na ispunjavanje administrativnih i drugih proceduralnih uslova za otpočinjanje realizacije, ukazuje na to da [trajanje projekta treba osmisliti na takav način](#) da prvi mesec realizacije bude posvećen isključivo ispunjavanju ovih zahteva.

Distribuiranje video snimka orijentacionih sastanaka posvećenih realizaciji paketa bespovratnih sredstava sa korisnicima bespovratne pomoći može poboljšati efikasnost realizacije bespovratnih sredstava i smanjiti greške u upravljanju dokumentacijom o bespovratnim sredstvima od strane korisnika bespovratne pomoći. Kako se aktivnosti sprovode u različitim periodima, korisnici bespovratne pomoći mogu da pregledaju video snimak u periodu pripremanja dokumentacije. Tim Programa takođe može da navede link ka snimku kao referencu, kada odgovara na zahteve za pojašnjenje upućene od strane korisnika bespovratnih sredstava.

Uslovi poziva za dostavljanje predloga projekata treba da uključe prethodno iskustvo sa podnosiocima predloga kako bi mogli da se eliminišu predlozi u slučaju da prethodno finansirani projekti nisu bili u potpunosti funkcionalni. Pored toga, terenske posete treba da budu vrednovane u konačnom bodovanju jednako kao i provera dokumentacije.

Promena obuhvata aktivnosti u kompletnim prijavama projekata u odnosu na koncept ne bi trebalo da bude dozvoljena, ali odstupanje u budžetu bi moglo da omogući povećanje sufinansiranja.

9. SLEDEĆI IZVEŠTAJNI PERIOD ⁸

U nastavku teksta su ključni međuciljevi za naredni period:

Rezultat 1. Poboljšano planiranje razvoja u ciljnim opštinama i uvođenje koncepta ITI

- Aktivnost 1.1 Završetak Uvodne analize država članica EU u vezi sa korišćenjem fondova EU po dobijanju komentara MEI
- Aktivnost 1.1 Priprema izveštaja sa pregledom studija slučaja država članica EU u vezi sa kapacitetima potrebnim za upravljanje teritorijalnim mehanizmima
- Sprovođenje Modula I obuke o instrumentima teritorijalnog razvoja za MEI
- Aktivnost 1.1 Sprovođenje procesa angažovanja domaćih pravnih stručnjaka za analizu srpskog pravnog okvira za ISTD
- Aktivnost 1.1 Potvrda potreba u vezi sa osmišljavanjem IT alata sa MEI i DEU i pokretanje njihovog osmišljavanja
- Aktivnost 1.1 Sprovođenje prve studijske posete
- Aktivnost 1.2 Sprovođenje radionica o ciljevima i merama, javnih tribina i radionice o izvorima finansiranja u okviru procesa izrade teritorijalnih strategija
- Aktivnost 1.3. Pripremiti i dobiti odobrenje za kriterijume Javnog poziva za dostavljanje predloga pilot projekata predviđenih teritorijalnim strategijama

Rezultat 2. Unapređeni ekonomski rast u ciljnim opštinama

- Aktivnost 2.1 Završetak procesa evaluacije kompletnih prijava pristiglih na Javni poziv za PPI i staranje o usvajanju rezultata evaluacije od strane UOP-a
- Aktivnost 2.1 Dodela GSA za realizaciju uspešnih prijava pristiglih na Javni poziv za PPI
- Aktivnost 2.2 Okončanje 60% postupaka nabavki za MMP-korisnike bespovratnih sredstava i 40% aktivnosti DOP-a i 50% planiranih novih zapošljavanja.
- Aktivnost 2.2 Završetak realizacije svih paketa bespovratnih sredstava za OPP.
- Aktivnost 2.2 Objavljivanje Javnog poziva za dostavljanje predloga projekata za podršku ženama i mladima početnicima u poslovanju kroz nabavku opreme i uvođenje usluga

Rezultat 3. Poboljšana socijalna infrastruktura i socijalna kohezija u ciljnim opštinama

- Aktivnost 3.1 Nastavak praćenja realizacije 37 paketa bespovratne pomoći za lokalnu infrastrukturu: praćenje da li su svi postupci nabavke za radove raspisani i zaključeni u skladu s novopotpisanim GSA, kao i preostala 2 postupka nabavke, praćenje kako započinjanja, tako i završetka radova, praćenje sprovođenja nadzora i mera za zdravlje i

⁸ Plan rada Programa EU PRO Plus za period od 1. aprila do 30. juna 2023. godine može se naći u Aneksu V, Prilog 5.1.
www.euproplus.org.rs

bezbednosti na radu i promotivnih aktivnosti.

- Aktivnost 3.1 Obezbeđivanje sprovođenja već dogovorenih mera za dobro upravljanje i staranje o tome da budu dogovorene mere za DU u okviru 5 novopotpisanih GSA
- Aktivnost 3.2 Redovno praćenje realizacije 20 projekata socijalnih usluga i olakšavanje isplata po ostvarivanju međuciljeva iz ugovora
- Aktivnost 3.3 Aktivnost je završena.

Aktivnosti Programa u oblasti komunikacija

- Organizovanje poseta na visokom nivou za predstavnike Delegacije EU
- Objavljivanje likovnog konkursa za kalendar
- Promocija Javnog poziva za projekte poslovne infrastrukture i rezultata Javnog poziva za MSP
- Organizacija sastanka Programa (*da se potvrdi*)

MLO – Napredak u odnosu na pokazatelje

Legenda

	Aktivnost je sprovedena, a rezultati ostvareni u skladu sa postavljenim ciljevima
	Aktivnost napreduje u skladu sa planom
	Aktivnost se odvija uz kašnjenje koje je pod kontrolom
	Aktivnost je kritična

Objektivno proverljivi pokazatelji	Objektivno proverljivi pokazatelji – konkretan cilj	Napredak ostvaren tokom izveštajnog perioda
Opšti cilj: Doprineti društveno-ekonomskom razvoju, prosperitetu i socijalnoj koheziji društva u Srbiji	Pozicija na rang listi Svetske banke o uslovima poslovanja 74	Nije dostupno. Svetska banka je prestala da objavljuje Izveštaj o uslovima poslovanja.
	Pozicija na listi Indeksa globalne konkurentnosti 69	Svetski ekonomski forum je prekinuo objavljivanje uporednog rangiranja zemalja prema Indeksu globalne konkurentnosti za vreme turbulentnog perioda izazvanog pandemijom kovida 19.
SO1. Smanjiti društveno-ekonomske razlike u dva regiona u Srbiji	BDP u Regionu Šumadije i Zapadne Srbije i broj nezaposlenih - 20 % / 101.760	Udeo Regiona Šumadije i Zapadne Srbije u nacionalnom BDP-u opao je za 0,7% na 18,7% u 2021. godini. Region Zapadne Srbije zabeležio je porast nezaposlenosti za 7,2% ili ukupno 7.600 lica.
	BDP u Regionu Južne i Istočne Srbije i broj nezaposlenih - 14,2% / 83.712	Udeo Regiona Južne i Istočne Srbije u nacionalnom BDP-u povećan je za 1,7% na 15,3% u 2021. godini. U istom periodu, Region Južne i Istočne Srbije uspeo je da smanji broj nezaposlenih za 3.100 ili za 3,6%.

REZULTAT 1

Poboljšano planiranje razvoja u ciljnim opštinama i uvođenje koncepta ITI

Rezultat 1. Poboljšano planiranje razvoja u ciljnim opštinama i uvođenje koncepta integralnog i održivog teritorijalnog razvoja (ISTD)	OC 1.1 Broj usvojenih strategija integralnih teritorijalnih investicija (ITI) i održivog urbanog razvoja (SUD) i broj LSU obuhvaćenih ovim strategijama (odgovara IPA PF 2.11) – Najmanje 15 strategija kojima će biti obuhvaćeno najmanje 35 LSU	Sproveden Javni poziv za podnošenje prijave za izradu teritorijalnih strategija. Program je odobrio sredstva za 12 teritorija koje obuhvataju 31 LSU
	OC 1.2 Otpočelo sprovođenje najmanje 80 odsto usvojenih strategija SUD i ITI sa najmanje tri različita izvora finansiranja - najmanje 12 (sredina 2024)	Ova aktivnost je planirana za 2024. godinu.
Rezultat 2 Unapređeni ekonomski rast u ciljnim opštinama	OC 2.1 Broj otvorenih radnih mesta ili radnih mesta čije otvaranje je	Izvršena procena implementacionog modaliteta za podršku uslugama vezanim za poslovanje i dostavljena

	omogućeno - najmanje 300 (2023. godina)	MEI.
	OC 2.2 Broj početnika u poslovanju i MMP koja su imala koristi - 500 (2023. godina)	Devet od šesnaest projekata OPP je završeno, a preostalih sedam je u toku. Do sada je podržano 469 MMP. Sklopljeno je 116 ugovora o realizaciji bespovratne pomoći za MMP. Otvorena su ukupno 22 nova radna mesta, od kojih su na 15 zaposlene žene.
	OC 2.3 Broj i finansijska vrednost započetih ulaganja u industriju i omogućenih usluga – najmanje šest investicija vrednih najmanje 25 miliona EUR (sredina 2024. godine)	U toku je evaluacija 34 kompletne prijave pristigle na Poziv za dostavljanje predloga projekata poslovne infrastrukture
Rezultat 3: Poboljšana socijalna infrastruktura i socijalna kohezija u ciljnim opštinama	OC 3.1 Broj ljudi koji imaju koristi od unapređenih javnih objekata/usluga – najmanje 35.000 (2023. godina)	Više od 80.000 lica ima koristi od unapređenja uslova vezanih za kulturnu, obrazovnu, sportsku i zdravstvenu infrastrukturu u Babušnici, Doljevcu, Lapovu, Varvarinu, Čičevcu, Trsteniku i Prijepolju.
	OC 3.2 Broj uvedenih ili unapređenih socijalnih usluga koje pružaju OCD i/ili LSU – najmanje 15	U toku je sprovođenje dvadeset projekata za unapređenje socijalnih usluga. Očekuje se da će najviše 25 socijalnih usluga biti unapređeno/uvodeno, a preko 2.000 lica u nepovoljnom položaju će imati koristi od intervencije.
	OC 3.3 Broj ljudi koji imaju koristi od unapređenih zdravstvenih usluga vezanih za sprečavanje i oporavak od oboljenja kovida 19 - najmanje 300.000 (2022. godina)	Aktivnost je uspešno završena. Podršku su dobila 23 zdravstvena centra u cilju unapređenja usluga u vezi sa prevencijom i oporavkom od kovida 19, čime je omogućeno pružanje preko 2.645.000 zdravstvenih usluga vezanih za kovid 19. Isporučeno je 5000 uređaja za dezinfekciju, 60.000 L tečnost za dezinfekciju i 41 kontejner za trijažu pacijenata.
Aktivnost 1.1 Jačanje nacionalnih kapaciteta za uvođenje integralnog teritorijalnog razvoja	Broj lica na republičkom nivou koja su prošla obuku - 40 (sredina 2023. godine)	Obučeno 23 lica na nacionalnom nivou
	Utvrđeni predlozi za regulatore i uveden procesni okvir koji će omogućiti pripremu modela EU za teritorijalno planiranje (kraj 2024. godine)	Pripremljena je Usporedna analiza država članica EU. Započeta je izrada izveštaja sa pregledom studija slučaja država

		<p>članica EU, koji se odnosi na kapacitete potrebne za upravljanje teritorijalnim mehanizmima.</p> <p>Pripremljeni su sadržaj i struktura Studije o nacionalnom modelu za ISTD.</p>
	Uvedeni pristupi praćenju, izveštavanju i evaluaciji u vezi sa modelom ISTD-a (2022. godina)	Sačinjen širi spisak pokazatelja za praćenje i sprovođenje teritorijalnih strategija koje preporučuje Evropska komisija i onih utvrđenih Strategijom urbanog razvoja.
	Broj kreiranih ili unapređenih alata – najmanje jedan (2022. godina)	Sačinjen je revidirani koncept potencijalnog IT alata i OPZ za ISTD platformu za umrežavanje.
Aktivnost 1.2 Unapređenje kapaciteta opština i regionalnih razvojnih agencija za uvođenje koncepta integralnog teritorijalnog planiranja	Broj LSU i RRA koje će imati koristi od intervencija – najmanje 80 odsto (sredina 2023. godine)	85,9 odsto LSU i RRA koje su imale koristi od procesa izgradnje kapaciteta (85 LSU i 11 RRA je učestvovalo u aktivnostima obuke u okviru Modula I i u delu Modula II Programa za izgradnju kapaciteta)
	Broj stanovnika obuhvaćen strategijama SUD i ITI – najmanje dva miliona (kraj 2022. godine)	Odobrene prijave pristigle na Javni poziv za izradu teritorijalnih strategija obuhvataju populaciju od oko 1,6 miliona.
Aktivnost 1.3 Sprovođenje aktivnosti koje doprinose društveno-ekonomskom rastu, predviđenih strategijama integralnog teritorijalnog planiranja	Broj integralnih projekata proisteklih iz strategija ISTD-a čije je sprovođenje podržano – najmanje 15 (sredina 2024. godine)	Ova aktivnost je planirana za kraj 2023. godine
REZULTAT 2 Unapređeni ekonomski rast u ciljnim opštinama		
Aktivnost 2.1 Razvoj poslovne infrastrukture i usluga vezanih za poslovanje na lokalnom nivou	Broj podržanih projekata poslovne infrastrukture - 16 (2024. godina)	Na Poziv za dostavljanje predloga projekata poslovne infrastrukture i za tehničku dokumentaciju do 29. januara 2022. godine pristigle su 34 kompletne prijave i u fazi su evaluacije
	Broj LSU podržanih da unaprede najmanje jednu uslugu vezanu za poslovanje - 10 (2024. godina)	Ova aktivnost je planirana za naredni izveštajni period.
Aktivnost 2.2 Povećanje konkurentnosti i održivosti preduzeća koje doprinosi ekonomskoj stabilnosti lokalnih zajednica	Broj podržanih početnika u poslovanju, preduzetnika i preduzeća - 100 (2022. godina)	Započeto je pružanje podrške za 116 MMP za nabavku nove opreme i uvođenje usluga. Ukupno 58 korisnika bespovratne pomoći je objavilo nabavke, a 18 je završilo sve ili neke od postupaka nabavke i sklopilo ugovore sa dobavljačima.

	Broj podržanih mladih i preduzetnica – najmanje 50 (2022. godina)	Pripremljen je poziv za dostavljanje predloga projekata i upućen zainteresovanim stranama Programa.
	Broj ljudi koji su imali koristi od obuke za razvoj veština - 200 (2022. godina)	Ova aktivnost je planirana za naredni izveštajni period.
	Broj podržanih OPP projekata - 10 (2022. godina)	Završeno je devet od šesnaest projekata OPP. Realizacija preostalih sedam je u toku.
REZULTAT 3		
Poboljšana socijalna infrastruktura i socijalna kohezija u ciljnim opštinama		
Aktivnost 3.1 Razvoj i unapređenje infrastrukture koja doprinosi poboljšanom kvalitetu života	Broj realizovanih projekata socijalne infrastrukture - najmanje 30 (2022. godina)	Još 5 LSU je potpisalo GSA dok je 1 GSA raskinut, što čini ukupno 37 projekata lokalne infrastrukture čije je sprovođenje u toku. Završeni su građevinski radovi na 7 projekata, na 23 su aktivna gradilišta, a za 2 su tenderi u procesu evaluacije. Od 5 novih korisnika bespovratnih sredstava, 2 su primila prvu isplatu za ispunjenje međuciljeva. GSA sa Šapcem je izmenjen i dopunjen kako bi obuhvatio dodatne radove.
Aktivnost 3.2 Podrška javnim institucijama, uključujući institucije socijalne zaštite, da unaprede socijalne usluge i pripremljenost za vanredne situacije	Broj podržanih projekata OCD u vezi sa socijalnim uslugama - 20 (2023. godina)	Za dva projekta u okviru Poziva za dostavljanje predloga projekata za unapređenje socijalnih usluga sa rezervne liste su sklopljeni ugovori nakon povlačenja dva odobrena predloga. Ukupno 20 projekata je u toku i njihova realizacija napreduje.
Aktivnost 3.3 Podrška aktivnostima vezanim za sprečavanje i suzbijanje pandemije kovida 19	Broj zdravstvenih centara kojima je pružena podrška da unaprede usluge vezane za sprečavanje i oporavak od oboljenja kovid 19 - najmanje 20 (2022. godina)	Ova aktivnost je završena.

ANEKSI

Aneks I Unapređeno razvojno planiranje

Aneks I_Prilog 1_Izveštaj o prezentaciji za RSJP

Aneks I_Prilog 2_Program studijske posete

Aneks I_Prilog 3_Izveštaj sa tematskih okruglih stolova

Aneks II Unapređen ekonomski rast

N/A

Aneks III Unapređena socijalna infrastruktura i socijalna kohezija

Aneks III_Prilog 1_Status PLI

Aneks IV Komunikacije

Aneks IV_Prilog 1 Pregled komunikacijskih aktivnosti Programa EU PRO Plus

Aneks V Upravljanje Programom

Aneks V_Prilog 1 Plan rada Programa EU PRO Plus za drugo tromesečje 2023. godine